Štev. 46. V Ljubljani, 13. novembra 1908. XLVIII. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne, Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Žrtve.

+ Od 20. septembra 1908. leta neče biti konec žrtvam. Prve so padle od vojaških strelov, dve zadeti do smrti, druge težko ranjene, tako da bodo čutile posledice na svojem telesu vse žive dni. Nekatere tistih, ki so bili udeleženi pri znanih demonstracijah v Ljubljani, je pograbila roka pravice ter jih potisnila pod trdi kazenski paragraf. Nič niso izdale prepričevalne besede zagovornikov. Visoki sodni dvor je govoril in z vso silo udaril po demonstrantih. Kaznovani so s strogimi zapori do šest mesecev, s postom in trdim ležiščem.

To je suho dejstvo, ki se ne da na njem ničesar izpremeniti.

Vsi oficialni zastopniki vseh naših političkih strank poudarjajo izza dogodkov v Ljubljani, da obsojajo take izgrede in demostracije. Dobro! Tudi učiteljstvo jih ne zagovarja. Kdor pa pozna ljudsko dušo, mora pritrditi, da lahko stopi nje ogorčenost preko mej legalne dopustnosti, ako neprestano ščuvanje in nekaznovano kračenje najprimitivnejših pravic posameznika in skupnosti veninven samo provocira ter si na škodo zatiranca siloma prisvaja večjih pravic, nego mu gredo po zakonih justice, kulture in humanitete.

Ko so bile v ljubljanski justični palači izrečene zadnje obsodbe, je zavrelo v ljudskih dušah. Stisnila se je mnogotera pest, zajeknilo je v srcih — a ostalo je vse skrito in neslišno, ker neče nihče nositi svoje kože in svojega mesa naprodaj vojaškim in orožniškim bajonetom in ker je resnica, da je dandanes oborožena sila jačja nego ljudska volja, bodisi da je njena razburjenost še tako opravičena s stališča socialne zavesti.

Težka je vsaka kazen, zakaj zavest storjenega dejanja običajno v človeku ne zbudi tiste etiške sile, ki bi — priznavajoč pravičnost — z mirnim ponosom sprejela kazen za kaznivo dejanje. Največkrat so nagibi, ki so provzročili dejanje, toliko močni, da priznavajo moralno upravičenost storjenega, da torej kazen, ki pride za dejanjem, ne zbudi kesa, temveč utrja v obsojencu vero v opravičenost dejanja in v krivico kazni. Kazenski paragraf, ki njega železno težo meče na sojenca neizprosni državni pravdnik, ne išče izvorov dejanja, ne išče tega, kar bi opravičevalo, ampak sodi dejanje, kakršno stoji pred njim. Srce nima besede, ker ga dušita oblast in strah . . .

Težka je kazen; a toliko težja je tistikrat, kadar pride v toliki meri, da se ne da nikakor kriti s kolikostjo in kakovostjo dejanja, ki ga opravičuje prej imenovana socialna zavest.

Naj pride taka kazen od kogarkoli, je z njo omajan ugled kaznovalca. V njem gledamo avtoriteto, ki pade v očeh posameznika in skupnosti na nizko stališče gole strasti. Medsebojno spoštovanje, ki ga štejemo med pogoje socialnege reda in družabnosti, se izpremeni v sovraštvo in zaničevanje, ki napravlja razliko med posamezniki in skupinami toliko večjo, kolikor občutnejši je udarec.

Težka je kazen; a najtežja je tistikrat, če pride popolnoma nepričakovano za dejanje, ki ga ni, če trpi nedolžnik. Ta je potem prava in resnična žrtev.

Ali so tisti, ki so bili kaznovani, res vsi krivi? Ali tudi tisti, ki je bežal pred orožjem, da se skrije v materino zavetje, pa ga je spotoma zalotila nasilnosti slepa strast?!

Tako imamo žrtev vse polno — od kmetiškega fanta Rodeta do Adamiča in Lundra, tja do krutih časov brezpravnosti in suženstva pred Rodetom do današnjih krvavih dni! Vse polno žrtev vse odtlej, odkar krivični družabni red mori z bedo in trpljenjem milijone trpinov, vse polno žrtev vse odtlej, odkar zbesnela politiška strast ubija eksistence in uveljavlja s kruto silo svojo avtoriteto! —

Vse polno žrtev vse odtlej, odkar ne velja v politiki socialna zavest, ampak brutalna sila, ki je programatiško razglašena kot vodilno načelo v maščevalnosti do tega in tega posameznika, do tega in tega stanu! . . .

V dno duše se gabi vsakemu dostojnemu človeku tiran — tudi oblast je tiran! — ki stoji na sodnem stolu in gleda s hlepečimi očmi, kje bi zopet ugrabil plen. Njegova avtoriteta je poginila v kapljah teptančeve krvi, ki kliče k nebu po osveti!

Da uklonijo nasprotnika pred seboj, stopajo predenj s strašnim sredstvom, ki mu pravimo glad. Da ubijejo njegovo notranje bogastvo — čast in ugled — ga izpostavljajo javnemu zaničevanju. Toliko časa brizgajo nanj strupeno slino, dokler ne začne klicati vsa okolica: Glejte lopova!

In take žrtve štejemo v svojem stanu. Ali naj navedemo njihova imena? Kdo so to, vemo mi vsi, ki čutimo z njimi težo nezaslužene kazni, in vedo tisti, ki so jim dali okusiti svojo moč, rojeno iz slepe strankarske strasti. Težka je taka kazen, ker je dokaz gole maščevalnosti, ki hoče z gladom, z iztradanjem, z moralnimi uboji uveljaviti svojo silo in zadušiti v dušah vsako svobodnejše naziranje. Pač lahko štejemo ves učiteljski stan med mučenike slovenskega naroda. Učiteljstvo je dalo ljudstvu vse in več, kar mu je dolžno dati, v plačilo je tepeno z gladom in moralnimi uboji. S čim je mogoče odplačati, ublažiti to mučeništvo? Z ničemer, ker je že preveč dosedanjega trpljenja. Mogoče je pa ustvariti učiteljstvu boljšo bodočnost. In ta mu pride tedaj, kadar nastopi svojo vlado resnica in pravica!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca oktobra: **K 181.680·16.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

O uradnem razžaljenju učiteljstva.

Po originalu sodnega svetnika Alfonza Kordine posnel Milan Vršič.

Čestokrat se dogodi, da pridrvi kak oče ali mati v ekstazi v šolsko poslopje ali celo v razred nad učiteljico ali učitelja ter ga začne prav rovtarsko obkladati z raznimi pridevki, ne oziraje se na navzočnost šolskih otrok. Razburjajo se navadno brez povoda ali pa zaradi kake malenkostne nezgode, ki se je prigodila njihovemu nadebudnemu in vedno nedolžnemu sinčku ali hčerkici. Če so mu znabiti tovariši kaj nagajali, ali pa je učitelj malopridneža obdržal po šoli, pa že prihrumi kaka Ksantipa ter zvrača vso krivdo na učitelja. Prigodilo pa se je že tudi večkrat, da so prišli starši v šolo po zaprtega učenca ter ga siloma odvedli domov. Pri takih prilikah se spozabijo večkrat tako daleč, da ne žalijo učitelja samo z besedami, ampak časih celo dejansko. Mnogi storijo to „in der Hitze des Gefechtes“, drugi pa si mislijo, kaj mi pa more, saj je med štirimi očmi, dokazati pa mi brez prič itak ne more ničesar; da se pa pri tem korenito motijo o tem se prepričamo v sledečem:

§ 312. kaz. zak. pravi doslovno: „Jede wörtliche oder tätliche Beleidigung einer der im § 68 St. G. genannten Personen, wenn diese in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages, oder in Ausübung ihres Amtes begriffen sind, ist, wenn sich darin nicht eine schwerer verpönte Handlung darstellt, als Uebertretung zu ahnden.“ § 68. pa omenja med drugimi: „Dabei macht es keinen Unterschied, ob diese Gewalttätigkeit gegen einen Richter, einen Beamten, eine obrigkeitliche Person, Bestellten oder Diener einer Staats- oder Gemeinde-Behörde, gegen eine Zivil-, Finanz- oder Militärwache oder einen Gendarmen etc. gerichtet ist, insofern diese Personen in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages oder

LISTEK.

Normalnost človeškega života glede njegove teže in višine.

Znano je, da debelost človeškega života nepovoljno vpliva na normalnost človeškega organizma, ki je karakterizovan po preveliki množini masti. Debelost nastane iz rednega pomanjkovanja fizičnega dela na prostem, ker zabranjuje okisanje, izpremembo organičnih telesc in pomnožitev snovi v svrho relativno zadostne hranitve; ona se proizvaja zaradi prevelike hranitve tolščnih tkanin.

To določilo je potrebno, da se določi normalnost človeškega života glede nekaterih bistvenih točk.

Potrebno je razentega razrešiti, kje se končuje normalno stanje in kje se prične debelost.

V odgovor temu moramo vedeti, da odvisi narava človeškega života po Darvinu 1. od visokosti života, 2. od obsega oprsja, 3. od teže života in 4. od razmerja med težo in visokostjo.

Antropolog Topinard šteje visokost života 165 cm k srednji visokosti.

Deli človeka po takem v štiri vrste z ozirom na povprečno število:

1. višine života od 170 cm navzgor;
2. „ „ „ 169 „ do 165 cm navzdol;
3. „ „ „ 164 „ „ 160 „ navzdol in
4. „ „ „ 160 „ navzdol.

Tako sta dve višji in dve nižji vrsti visokosti života od splošne srednje njegove visokosti.

Po obrazcu Maraljana mora obseg oprsja pri odraslem človeku odgovarjati vsaj polovici visokosti života.

Razmerje med obsegom in visokostjo života se imenuje po Goldsteinu kazalo življenske moči; Goldstein je po tem formuliral pravilo: Absolutna števila obsega oprsja rastejo z absolutnimi števili visokosti životov v obratem razmerju.

Quetelet je določil razkazek normalnih tež za razne velikosti života:

višina v cm	normalna teže v kg
150	52
155	54
160	60
165	64
170	67
175	73
180	79
185	83
190	88

Hutchinson, opazujoč 3000 oseb, prihaja do teh zaključkov:

višina	normalna teža v kg
od 137 cm do 152 cm	41·85
„ 152 „ „ 155 „	52·40
„ 155 „ „ 157 „	55 39
„ 157 „ „ 160 „	58·—
„ 160 „ „ 162 „	62·—
„ 162 „ „ 165 „	63·60
„ 165 „ „ 167 „	65·74
„ 167 „ „ 170 „	65 45
„ 170 „ „ 173 „	69 21
„ 173 „ „ 175 „	71·55
„ 175 „ „ 178 „	75 47
„ 178 „ „ 180 „	77·50
„ 180 „ „ 183 „	80 49
„ 183 „ „ 185 „	99·18

Villaret, opazujoč 42.563 vojaških novincev, sposobnih za vojaščino, prihaja do teh zaključkov:

višina	povprečna teža v kg
od 154 cm do 159 cm	56·8
„ 160 „ „ 164 „	59·6
„ 165 „ „ 169 „	62·5
„ 170 „ „ 174 „	66·—
„ 175 „ „ 179 „	69 3

Doktor Hassing je izdelal na ameriškem gradivu popoln razkazek, v katerem so opazovanja tudi glede starosti; dobil je podatek, ki kaže normalnost života, tudi, če je njegova teža večja, nego kaže razmerje velikosti v predstoječih razlikah, a to le nad neko gotovo dobo človeške starosti.

Doktor Florschütz razlaga sintetično metodo, rabljeno pri zavarovalni družbi „Gotha“ glede debelosti osebe. Zmeri visokost života (170), potem obseg spodnjega dela života (110). Izpremeni merno število visokosti života iz dvojnega obsega spodnjega života:

in Ausübung ihres Amtes oder Dienstes begriffen sind."

Dolgo časa ni bilo dognano, ali je tudi učiteljstvo javnih šol prištevati k omenjenim osebam, kot jih citira § 68. k. z., upravno sodišče je z razsodbo z dne 29. marca 1901, št. 14.351, rešilo to preporno vprašanja v pozitivnem smislu. Brezdvomno je tudi ljudskošolskega učitelja kot člana državne oblasti prištevati k osebam, kakor jih omenja § 68.

Naprave šolstva tangirajo izredno skupne interese državljanov; zaradi tega pristoja državi v smislu postave z dne 14. maja 1869 (§ 1 in 9) najvišje vodstvo in nadzorstvo celokupnega šolstva. Državni ljudskošolski zakon z dne 14. maja 1869 (§ 48) proglaša službo na javnih šolah kot javno uradovanje. Učiteljstvo javnih ljudskih šol opravlja tedaj javno, vsakemu posamezniku od državne oblasti preneseno službo, ki je takozvana „posredna" državna služba.

Ker je učiteljstvo po jasnih določbah drž. šol. zak. podrejeno državni oblasti ter oskrbuje — kot javni organi — državno službo, je tedaj smatrati vsako učiteljsko osebo kot javnega uradnika, ki ga kot takega ščiti § 68., odnosno § 312. kaz. zak.

Upoštevati pa je treba okolščine, ki so pri kaki žalitvi merodajne, če se hoče učiteljstvo posluževati omenjenih §-ov. Predvsem mora biti faktična žalitev, četudi ji ni treba znakov, ki omogočujejo navadno privatno tožbo; lahko je pa tudi izražena zgolj v žaljivih gestah ali pantomimah (simbolične injurije). Javnosti ali pa navzočnosti tretjih oseb pa ni potrebno, ker pri takem prestopku ni žaljen učitelj kot privatna oseba, temveč javna avtoriteta, učitelj kot uradna oseba.

Pri tem je seveda potrebno, da je učitelj v momentu razžalitve v izvrševanju svoje službe; v tem pa je učitelj brezdvomno pri poučevanju, v odmorih, pri prihajanju in odpuščanju učencev, pri nadzorovanju v šoli in izven nje, ekskurzijah, šolskih izletih, pri zaslišanju strank ter sploh vedno, če opravlja svojo službo po nalogu šolske oblasti. Žalitev, ki bi se pripetila slučajno na kakem nevtralnem prostoru, pri izprehodu, v gostilnici itd., bi se ne moglo smatrati kot uradno razžaljenje časti.

Sodni svetnik Kordina meni, da naj učitelj tudi izven šole, na pr. na ulici, pri slučajnem izprehodu, pokara poredne, pretepajoče se otroke, ki so njegovi učenci. S svojega subjektivnega stališča bi sodil, naj učitelj izven šole — osobito, ko so učenci svoje šolske stvari že odložili doma — nikar preveč ne „šolmaštruje". Ni baš v interesu učiteljeve avtoritete, če učitelj vpije nad razposajenci ter s tem provzroča mnogo hrupa, ki privabi lahko mnogo radovednežev, ki pa bodo sigurno obsojali učiteljevo intervencijo. Starši otrok vidijo v tem nekako vmešavanje v svoje roditeljske pravice, češ, tu so le oni sami odgovorni za početje svojih otrok.

Umestno je, če se učitelj dotičniku, ki ga žali, predstavi, ter mu predoči, da je v izvrševanju svoje službe, zakaj le tedaj je mogoče subsumiranje vseh žalitev v smislu § 312. Zasledovanje zaradi prestopka § 312. se izvrši uradnim potom ter zadostuje ovadba pri pristojnem sodišču ali državnem pravdništvu.

Vsaka dejanska žalitev (§ 312), ki je naperjena proti osebi učitelja z namenom, njegovo uradno poslovanje preprečiti, se kaznuje po § 81. kaz. zak. zaradi hudodelstva javne nasilnosti, odnosno nevarne grožnje napram službenim osebam v uradnih zadevah. V smislu § 12. cesarske odredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96 drž. zak., je možno zasledovati tudi vsakogar, kdor se v svojih vlogah oblastnijam poslužuje žaljive pisave. Ravno v takih slučajih so obrekovanja in napadi na učiteljstvo jako priljubljeni in je torej nujno potrebno, da zahteva vsak denunciran učitelj vpogled v akte ter na podlagi teh provzroči kazensko postopanje proti ovaduhom. Ton, kakršen je v takih pismenih ovadbah, je navadno skrajno sirov in le z doslednim nastopanjem učiteljstva ga bo mogoče iztrebiti. Vsak ima pravico do pritožb, a lažnivih podtikanj in podlih obrekovanj, ki jih časih kar mrgoli v njih, ne sme učiteljstvo kratkomalo požreti, temveč dotičnika brez pardona tirati pred justico. Le na tak način se bo skrčilo število denunciantov, pa tudi sodnijska razprava bo marsikaj odkrila in gotovo največkrat v prilog tožitelju. Zob za zob!

Laška in slovenska paralela v šolski politiki na Primorskem.

Avstrijska vlada je zopet pokazala, kako zna biti pravična Italijanom, ki se jih boji, in nam, ki nas sploh ne uvažuje.

Koprsko učiteljišče je znano zaradi svojega germanizacijo pospešujočega ustroja po vsem Slovenskem. Štrajki in sledeča discipliniranja dijakov so tam na dnevnem redu, a vlada se za to malo briga; vsaj do zadnjega časa. Ko so pred dvema letoma končno ustanovili v Kastvu hrvaško učiteljišče, sta ostali v Kopru še vedno laška in slovenska sekcija z nemškim učnim jezikom za mnogo predmetov, predvsem za vzgojeslovje in v IV. tečaju tudi za zgodovino in zemljepis. Uradni jezik je seveda tudi nemški. Ker letošnje pomladi uprizorjen štrajk ni imel drugih posledic nego — obljube, da bo jeseni 1908 slovenski del prestavljen v Gorico, na laškem pa uveden izključno laški učni jezik, so začetkom tekočega šolskega leta laški dijaki iznova zapustili zavod ter se zatekli k političkemu društvu „Patria" in deželni učiteljski zvezi v Trstu, medtem ko so slovenski dijaki redno pohajali v šolo. Omenjeni društvi sta na nedeljo 4. pret. m. v Trst sklicali shod staršev štrajkujočih dijakov in interesiranih politikov. Na shodu se je stavila zahteva: Oni učitelji, ki niso zmožni poučevanja z laškim učnim jezikom, se imajo nadomestiti s takimi, ki so izprašani za laški učni jezik. — Izrečno se je zahtevalo, da se odvzame pouk nemščine nekemu za ta predmet neizprašanemu Slovencu, da se za pouk v laščini kot učnem jeziku namesto za ta predmet neizprašanega kateheta Laha Stolfe določi popolnoma kvalifikovan Lah, da se odvzame pouk v glasbi definitivnemu glasbenemu učitelju Nemcu Sokollu, ker laščino le za silo lomi, ter da se poveri pouk v kmetijstvu laščine popolnoma vešči moči namesto prof. Spintreta, ki zna le nemški in slovenski. Vse te zahteve so se stavile seveda le za laško sekcijo učiteljstva. Precej drugi dan, 5. pret. m. je namestnik Hohenlohe sprejel deputacijo gori omenjenih društev ter ji obljubil v polnem obsegu ustreči stavljenim zahtevam. In že dne 12. pret. m. razglaša oficiozna „Triester Zeitung" v št. 233 to-le izjavo:

„K. k. Lehrerbildungsantalt in Capodistria.

Durch die Verfügungen Sr. Durchlaucht des Herrn Statthalters Prinzen zu Hohenlohe ist eine provisorische Regelung der Verhältnisse an der Lehrerbildungsanstalt in Capodistria durch Bestellung für den Unterricht in italienischer Sprache habilitierter Lehrkräfte in der Weise erfolgt, daß morgen der Unterricht an der Schule wieder wird aufgenommen werden. Zum Lehrer der italienischen und der deutschen Sprache wurde der Lehrer am Staatsgymnasium in Rovereto Depangher ernannt, welcher bereits hier eingetroffen ist und seinen Dienst gleichfalls morgen antreten wird. Mit der Erteilung des Musikunterrichtes wurde der Musiklehrer Robert Catolla in Triest und mit der des landwirtschaftlichen Unterrichtes der Wanderlehrer für das italienische Gebiet der Gerichtsbezirke Capodistria und Buje, Marsich, betraut." — Torej vlada je kapitulirala na celi črti pred Italijani, četudi je s tem obremenila državo.

Nas zanima pri tej kapitulaciji dvoje, prvič nervozno hitra rešitev in drugič uporaba za laško sekcijo nesposobnih učnih oseb. Seveda popolnoma odobravamo postopanje Lahov, jim čestitamo na uspehu ter želimo, tudi na naši strani takega postopanja. Glede uporabe z laške sekcije izločenih učnih oseb moramo pa na vladen naslov izpregovoriti nekaj resnih besedi. Res je sicer, da pride tu v poštev le ena oseba, glasbeni učitelj Sokoll, zakaj prof. Spintre je slovenščine zmožen. A druga je pri Sokollu. Na Kranjskem je znano, zakaj je ta mož pred kakimi desetimi leti prišel iz Ljubljane v Koper; rečemo le, da zaradi morskih kopeli ali uživanja zdravih koprskih ostrig ne. Ta učitelj glasbe je Nemec z Morave ter se je v Kopru še precej priučil laščine, tako da jo za silo lomi, a slovenščine pa mož ne zna. Da se pa pokori predpisom pri izpraševanju ob izpitih učne usposobljenosti, vprašuje slovenske kandidate: „Wie nennen Sie „Dreiklang" slowenisch?" Itd. In tega moža hoče vlada pustiti na slovenski sekciji učiteljišča v Kopru, da, premestiti ga hoče ob nameravani preselitvi zavoda v Gorico. Proti temu protestiramo ter opozarjamo Goriške politike na to, da se na hrvaškem učiteljišču v Kastvu uče vsi predmeti v hrvaščini. In ravno tako se mora stvar urediti tudi v Gorici, ko pride moško učiteljišče tja. Če je vlada najela za laško sekcijo posebnega glasbenega učitelja v sredi semestra, zahtevamo, da se na novo otvorjenem učiteljišču, menda končno v začetku šolskega leta 1909/10, nastavi za glasbo učitelj, ki je zmožen slovenščine. Sokolla naj pošljejo med Nemce ali pa v pokoj, to nam je egalno, v Gorico ga nočemo!

Zdaj pa par besed o nervozni hitrosti te rešitve laških zahtev. Že 25 let zahtevajo Slovenci v Trstu ljudsko šolo; vlada se nikakor ne upa prisiliti mestne občine k ustanovitvi potrebnih slovenskih šol; obeta že več let ustanovitev potrebnih ljudskih šol na državne stroške, oziroma podržavljenje tukajšnje zasebne šole družbe sv. Cirila in Metoda, ki šteje letos 15 razredov. Prišlo je že tako daleč, da je letos okolo 5. septembra tržaško namestništvo stavilo predlog ministrstvu, imenovati pet učiteljev te zasebne šole na nemške državne šole ter jih prideliti zasebni slovenski šoli.*) Družba sv. Cirila in Metoda je z ozirom na potrebe pripravila v mestu otvoritev dveh novih razredov, a šolsko leto se je pričelo, šolski prostori so z velikimi stroški pripravljeni, okoli 90 otrok se je na novo vpisalo, tako da jih je za tri razrede v mestu nad 130, a ministrstvo ne imenuje obljubljenih učiteljev in dva nova razreda se do 6. oktobra nista otvorila. Vse drezanje na namestništvu ne pomaga nič, namestnik sam je nejevoljen, a Dunaj se ne gane. Končno sta se omenjena dva razreda vendar otvorila. Pa kako! Originalno! Štirje, na državnih zavodih nameščeni učitelji slovenske narodnosti, so prostovoljno ob svojih prostih urah prevzeli pouk na teh dveh razredih; eden je upregel celo svojo ženo, bivšo učiteljico, v šolsko službo na družbeni šoli, le da vpisani otroci niso brez pouka in da se ne izgube v laške šole. Torej itak že službeno obremenjeni učitelji se žrtvujejo, a vlada se ne gane, da bi izpolnila svojo obljubo. Za Koper so pa iz daljnega Rovereta v enem tednu premestili prof. Depangherja, dasi ni bilo učiteljišče brez učitelja dotične stroke! Tako torej se ustreza Lahom, tako pa se vlada norčuje iz Slovencev. Radovedni smo, kako dolgo bo to trajalo. —

Volitve v Istri.

(—) Dne 25. oktobra in 5. novembra t. l. so se vršile volitve deželnih poslancev za istrski deželni zbor. 25. oktobra je volilo splošna kurija, a 5. novembra ona kmetiških občin. V slovanskem delu so zmagali povsod kandidati, postavljeni od političkega društva za Hrvate in Slovence v Pazinu. Med temi sta dva ljudskošolska učitelja, namreč Avgust Rajčić, nadučitelj v Opatiji, in Josip Valentič, nadučitelj pri Sv. Antonu, in poleg teh je izvoljen tudi kmetiški učitelj Ivo Sancin v Buzetu. Ako pomislimo, da poprej ni bilo niti enega ljudskošolskega učitelja v deželnem zboru, moramo priznati, da je sedaj primerno zastopano slovansko učiteljstvo, žal, da ni tako na italijanski strani. Med italijanskimi poslanci ni niti enega ljudskošolskega učitelja.

Priznati moramo, da ni bilo protikandidatov razen v slovenskem volilnem okraju in tudi tu bi jih ne bilo, ako bi ne bila zanesla kaplana Šonc in Vovk klerikalne gonje. Ta dva kaplančka sta se hotela prikupiti tržaškemu škofu Naglu in zato sta že poprej ustanovila dve „Delavski izobraževalni društvi". Že 2. avgusta sta sklicala javen shod v Dolino in poklicala neogibnega Trseglava iz Ljubljane, češ, ta bo tu svet obračal. Hotela sta na javnem shodu svojevoljno ukazovati; namreč nista hotela niti šteti, po koliko glasov sta dobila kandidata za predsedniško mesto. Prišlo je do tega, da znameniti Trseglav ni mogel pokazati javno svoje umetniške zgovornosti, zato pa so bili v njih časnikih ostudno napadeni učitelji Bunc, Urbančič in Venturini. Za našo stranko je bilo to jako koristno, ker ljudstvo je spoznalo, s kom ima opraviti, in marsikateri za-

*) To se je sedaj že zgodilo. Članek je bil spisan pred tem imenovanjem. Uredn.

Dalje v prilogi.

---

110 × 2 = 220 — 170 = m 0·50; potem razdeli merno število visokosti života z najdeno razliko v m: 1·70 m : 0·50 m. Dobljeni znesek v izrazih 3, 4 mu podaja koeficient debelosti.

Če dobi za koeficient 5, je oseba normalna; 4 naznačuje že gotovo stopnjo debelosti, 3 kaže precejšnjo debelost in številka pod 3 je kazalo absolutne nenormalnosti.

Norton jemlje v poštev debele vse one, pri katerih je obseg spodnjega života pri popku večji od obsega oprsja, merjenega pri polnem vzdihu.

Maurel definira debelost pri osebi, čigar teža života je za 1/10 nad normalo.

Oseba s 160 cm višine (normalna teža 60 kg) doseže 1. stopnjo debelosti, ako tehta 66 kg. Ta položaj je evidentno še v soglasju, če je združen s popolnim splošnim zdravjem.

Druga stopnja je pri povišku 3/10 do 5/10 normalne teže, tretja od 5/10 do 7/10 in končno četrta stopnja pri povišku 7/10 ali več normalne teže.

Doktor Flachs imenuje začasnim koeficientom človeške konštitucije razliko med številom, ki predstavlja višino života in vsoto števil, predstavljajočih težo in obseg oprsja.

Oseba z visokostjo 165 cm, ki ima v obsegu oprsja 80 cm in 65 kg težine, podaja začasen koeficient konštitucije:

165 — (80 + 65) = 20;

druga oseba iste višine, a prsnega obsega v velikosti 75 cm in 60 kg težine ima koeficient:

165 — (85 + 60) = 30;

in tretja oseba iste teže in prsnega oboda, a 175 cm višine predstavlja koeficient:

175 — (75 + 60) = 40.

Iz tega pride do zaključka, da je konštitucija toliko ugodnejša, kolikor nižji je koeficiet. Prva opazovana oseba je krepke, druga šibke, tretja pa absolutno nezadostne konstitucije.

Francoski človekoznanec Broca pa predočuje pravilo bolj enostavno. Normalna teža v kilogramih je število centimetrov višine života manj 100:

P = S — 100,

kjer je P teža in S visokost života.

Odrasla oseba, ki je dosegla svoj popoln razvoj in katere višina života znaša 170 cm, mora imeti

170 — 100 = 70 kg

normalne teže.

Opazovanja v to svrho, napravljena po Karmeliču, so podale te podatke:

Višina života v cm:	Sred. tež. v kg:	Razlika po pravilu Broca v kg
150	59·59	+ 9·59
152	59·86	+ 7·86
154	63·83	+ 9·83
156	64·58	+ 8·58
158	64·77	+ 6·77
160	66·65	+ 6·55
162	68·10	+ 6·10
164	69·31	+ 5·31
166	70·78	+ 4·78
168	72·57	+ 4·57
170	74·42	+ 4·42
172	75·78	+ 3·78
174	77·37	+ 3·37
176	77·99	+ 1·99
178	79·91	+ 1·91
180	81·95	+ 1·95
182	83·90	+ 1·90
184	85·50	+ 1·50
186	87·25	+ 1·25
188	88·50	+ 0·50
190	89·90	— 0·10

Publikacija Karmeliča razpravlja mnogostransko o boleznih, ki napadajo debele osebe in pojasnjuje z obsežnimi statističnimi podatki razmerje, v katerem podlegajo debeli in nedebeli določenim boleznim. Iz te statistike sledi, da je k boleznim, ki večinoma napadajo debele osebe, prištevati v prvič srčne, ter bolezni krvnih žlez, potem one obisti (ledja, hrbtenice), vedno v majhnem razmerju bolezen močotoka (diabetes), mrtvoudne blaznosti (dementia paralytica) in bolezni jeter, v najmanjšem razmerju končno jetiko.

Srednja življenska doba debelih oseb je manjša od dobe normalnih, ker stoji približno v razmerju med 47 leti 10 mesecev in 50 leti 1 mesec. A. M.

spanec se je prebudil, akoravno je poprej trdil, da ne preti naši narodnosti od klerikalne strani nobena nevarnost. Gori omenjena kaplana sta sklicala še več shodov in povabila ekslemenatarja Trseglava, a nobenega več javno, da celo braniti sta morala udeležbo onim, ki nista bila gotova o njih, da so popolnoma njiju zaslepljenci, ker sta se bala, da bi kdo ne odprl oči še zaslepljencem in razsula bi se njiju strančica.

Ker nista mogla doseči svojega namena s shodi, je izdal tržaški škof Nagel pastirski list pred volitvami, češ, to bo pomagalo. Postavila sta za splošno kurijo protikandidata, a prav pošteno sta pogorela, ker kandidat političkega društva je dobil skoraj 4000 glasov, a njiju le nekaj nad 400.

Za kmetiško kurijo sta javno naznanila, da se ne udeleži njiju stranka volitve, a blatila sta še vedno kandidate političkega društva, med katerima je bil nadučitelj Valentič. Skrivaj sta izkušala zbrati vse nezadovoljne elemente, naj so že kateregakoli političkega mišljenja, češ, tako se nama vendar posreči, da pridobiva vsaj toliko, da pride do katere ožje volitve. Nič jima ni pomagala tudi ta zvijača. 5. novembra so volilci pokazali, da so probujeni in izvolili oba kandidata političkega društva. Pogorela sta kaplana Šonc in Vovk, a pogorel je tudi njiju zaščitnik škof Nagel. Ljudstvo je pokazalo, da spoštuje svoje učitelje, da spoštuje narodno duhovščino, a zaničuje vse one alla Šonc, Vovk in Nagel. Lahko bi sedaj spoznali, koliko zaupanja imajo v Istri in lahko bi se uverili, da je najbolje za nje in naš narod, ako poberejo svoja klerikalna šila in kopita in se spravijo iz Istre.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Posavski krožek ima prvi svoj letošnji sestanek v soboto, dne 14. t. m., ob 6. uri zvečer v gostilnici R. Kunej na Vidmu.

Pri tem krožku tudi predava strok. učit. K. Humeko „Praktični uporabi geom. oblikoslovja v vsakdanjem življenju.“

Tovariši in tovarišice, pridete vsi!

Pedagoško društvo v Krškem ima svoj občni zbor dne 19. novembra t. l. ob 10. dop. v Tržišču po sledečem vzporedu:

1. Andr. Škulj: Umna uporaba mleka — hospitacija v ponavljalni šoli z uporabo skioptikona.

2. Edv. Bohinjec: Izkušnje glede uporabe skioptikona v ljudski šoli.

3. Aleks. Lunaček: Kako privabimo ptice z valilnicami v sadovnjake.

4. Občni zbor z običajnim vzporedom.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je zborovalo dne 2. novembra t. l. ob dveh popoldne v Kranju. Zborovanja se je udeležilo 16 učiteljev in 6 učiteljic. Predsednik Fr. Luznar toplo pozdravi vse navzoče, med temi nova tovariša L. Ažmana in Fl. Gostiča, pa tudi c. kr. profesorja Fr. Komatarja in M. Pirnata ter radovljiškega učitelja Fr. Jakliča Nadalje se spominja dveh slovenskih žrtev, padlih dne 20. septembra t. l., od katerih eden je sin oziroma brat učitelja. V znak žalosti se vzdignejo vsi raz sedeže.

Socialni odsek je določil iz svoje srede poročevalce za izvenšolsko delovanje.

Poročalo se je: 1. Pevski zbori (V. Rus) 2. Posojilnice in mlekarne (J. Lapajne). 3. Bralna društva (J. Stupica). 4. Vzgoja deklet po šolski dobi (J. Miklavčič). 5. Kmetijska društva (Fr Luznar).

Določeno je bilo, da poroča o telovadnih odsekih tovariš K. Mahkota, kar se pa ni zgodilo, ker je nenadoma odšel prav isti dan na svoje novo službeno mesto v Trst. O požarnih brambah poroča na prihodnjem zborovanju tovariš Frid. Kramer, ker je bil ta dan nujno zadržan; čebelar Fr. Rojina pa je pustil za enkrat „svoje čebelice“ doma v Šmartnem, kjer hoče spomladi praktično pokazati mnogo zanimivosti ob svojem panju — v kraljestvu svojem: pri dragih mu ljubljenkah.

Vsa poročila so temeljila na tem, kako se ustanavlja in kako ušpešno deluje v posameznih društvih na korist in procvit lastnega naroda. Tovariša J. Lapajne in L. Perko pa sta zavrnila zadnji odstavek poročevalke Janje, ker je bila mnenja, da naj primejo za socialno delo najprej uradniki in profesorji; čemu nalagati na šibka ramena še izven šole toliko opravil vedno in vedno samo učitelju.

Poročevalec Fr. Luznar govori obširno „O samopomoči v bolezni“ ter priporoča končno zlasti učiteljstvu, ki službuje daleč proč od zdravnika in lekarne, naj se bavi intenzivno s homeopatijo.

Gosp. prof. M. Pirnat, pa tudi drugi navzoči prosijo referenta, naj razširi svoje predavanje in ga da natisniti v kakem glasilu. Poročevalec sam pa pravi, da ne kaže obelodaniti enakega poročila nezdravniku, pač pa je na uslugo z vsemi podatki tistemu, ki bi se hotel pečati s to stroko zdravljenja.

O knjigi „Kranjsko okrajno glavarstvo“ poroča g. profesor Fr. Komatar. Skoro vse šole so že poslale svoje podatke za to knjigo, le malo šolskih voditeljev je še, od katerih ni in ni dobiti nikakega materiala. Ti so vzrok, da se zakasni izdanje tega važnega opisa. Prečitajo se njih imena. Sklene se, da se jih opozori še enkrat pismeno, če pa tudi ta opomin ne bo zadostoval, tedaj se izda knjiga vseeno, v njej se pa objavijo imena teh brezbrižnežev.

Na vprašanja tov. J. Lapajneta, kaj je s koncertom na korist učiteljskemu konviktu, odgovori tajnik V. Rus, da se je moral z ozirom na neugodni zimski čas preložiti na pomlad.

Tovariš L. Ferjan stavi predlog, naj ukrene društvo vse potrebno, da dobe šolska vodstva od c. kr. okrajnega šolskega sveta slovenske dopise. Predsednik pripomni, da smatra to samo za vprašanje, ne pa za predlog; naloga obeh zastopnikov učiteljstva v tej korporaciji pa je, da se odločno zavzameta za izključno slovensko uradovanje.

Gospod prof. M. Pirnat vabi vse zborovalce k ljudski galeriji, ki se nahaja v prostorih Kranjske narodne čitalnice, kateremu vabilu so se vsi z radostjo odzvali.

S primernim nagovorom zaključi predsednik ob štirih pop. zborovanje.

Štajersko.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 19. novembra t. l., ob 10. uri dopoldne v šol. poslopju v Kozjem po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik, 2. društvene zadeve, 3. poročilo o letošnjem „Zavezinem“ zborovanju, 4. o sestavi indeksa normalij — por. tov. Šket, 5. razgovor glede izvenšolskega delovanja v tek. šol. letu, 6. slučajnosti.

K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Konjiško učit. društvo priredi deveti roditeljski sestanek v nedeljo, dne 15. nov. t. l., ob 3. uri popoldne v Čadramljah. Predava tovarišica Goričanova s Prihove „Nekaj o ženskih ročnih delih“ in domači tovariš Kerhlanko „O cesarjevem jubileju.“

Tovariše in tovarišice domačega in sosednih okrajev vabi k sestanku najvljudneje

šolski vodja čadramski.

Savinjsko učit. društvo je zborovalo dne 22. oktobra na Gomilskem. Zborovanje je bilo dobro obiskano. Društvu sta nanovo pristopila gospod in gospa Loparnik s Polzele, kot gosta pa sta se udeležila zborovanja gdč. Farčnikova in tov. Sevnik iz Griž.

Na vzporedu je bilo poročilo o izvenšolskem delovanju „Savinjskega učit. društva“ v lanskem šolskem letu. Iz tega poročila posnamemo, da deluje učiteljstvo vranskega okraja vrlo uspešno in požrtvovalno na gospodarskem in narodnem polju. Učiteljstvo je sodelovalo pri ustanovitvi štirih posojilnic (Braslovče, Št. Jur, Polzela, St. Pavel), pri katerih tudi uraduje.

Učiteljstvo je ustanovilo dve javni ljudski knjižnici, ena se pa v kratkem otvori (Št. Pavel). Učiteljstvo je pomagalo oživeti mrtvo kmetijsko podružnico za vranski okraj in ima zdaj nad 200 udov. Ciril-Metodove podružnice izborno delujejo zaradi sodelovanja učiteljstva, zlasti ona na Vranskem.

Tov Schmidt se z veliko vnemo žrtvuje za svojo narodno godbo in pevski zbor. Istotako se pečata dva tovariša na Vranskem s petjem in godbo. Tudi tov. Zotter in Sevnik sta zbirala krog sebe mladino ter jo vadila v petju Učiteljstvo je aranžiralo več gledaliških predstav, zabavnih večerov ter več veselic v prid naši šolski družbi. Učiteljstvo v Št. Pavlu je priredilo roditeljski sestanek, učiteljstvo na Vranskem dva ter 24 javnih predavanj. Kjer so sokolska in pevska društva ter čitalnice, tam sodeluje učiteljstvo ter jih podpira. — Več tovarišev se uspešno peča s sadjerejo in čebelorejo. Tov. Vidic in Vrabl sta nabrala mnogo narodnih pesmi. Z veliko požrtvovalnostjo vodijo šolski voditelji v Braslovčah, Polzeli in na Vranskem šolarske kuhinje. V zadnjem kraju se je razdelilo lansko zimo nad 15.000 porcij. V več krajih je učiteljstvo po svojih razmerah prispevalo in nabiralo v dobrodelne namene, zlasti za Ciril-Metodovo družbo. Tako je nabral tov. Tušak sam 112 K.

Učiteljstvo šentpavelske šole je storilo svojo narodno dolžnost ter odbilo napad na 6. razred, ki so ga hoteli ponemčiti.

To bi bila kratka bilanca izvenšolskega delovanja „Sav. učit. društva“ v lanskem šolskem letu.

Društvo je sprejelo resolucijo, v kateri se poziva „Zaveza“, da ukrene vse potrebno, da se tudi vbodoče obdrži na šolah učiteljice ženskih ročnih del in naj se ne nalaga tega dela literarnim učiteljicam.

Nato se je vnela debata o šolskih matrikah in drugih šolskih tiskovinah, na kar se je zborovanje zaključilo.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. novembra v Ljutomeru. Poročati pa moram žalostno dejstvo, da se je komaj tretjina udov udeležila zborovanja. In to po petmesečnem presledku, ko bi človek mislil, da tovariši in tovarišice že komaj pričakujejo učit. sestanka. S svojo odsotnostjo se posebno odlikujejo udje gornjeradgonskega okraja. Od Sv. Duha, Sv. Jurja, Kapele in Negove vidimo le redkokdaj kakega tovariša. Nekaj več stanovske zavednosti, več kolegialnosti in vneme bi bilo pač želeti!

Tudi predsednik Ivan Tomažič izrazi svoje ogorčenje nad toliko brezbrižnostjo. Pozdravi navzoče, posebno tov. Robičevo, ki je pristopila društvu. Potem se spominja pokojnega tovariša Vauda, ki nas je zapustil za vselej. Vkljub mnogim težkočam, s katerimi se je imel boriti v življenju, je redno zahajal k zborovanjem, težko ga bomo pogrešali, saj smo se vselej razveselili, ko je pokojni posegel v debato in povedal kako jedrnato, dostikrat tudi kako pikro besedo. Vsekdar je prinesel v društvo življenja, bil je duša naših zborovanj. V znak spoštovanja do pokojnika vstanejo navzoči in mu zakličejo trikratni „Slava“.

Nato prečita predsednik sledeče dopise:

1. Dopis zavarovalnega društva, ki poroča, da nas še vedno pogreša med svojimi člani. Sklep zaradi pristopa se preloži na prihodnji občni zbor.

2. Zaveza narodnih društev zahteva za vsakega uda 20 h.

3. Narodna založba v Celju vabi k pristopu.

4. Dopis „Zveze štaj. slov. učiteljev“ glede prirejanja koncertov.

Tovariš predsednik dvomi, da bi taki koncerti prinašali gmotnih in moralnih uspehov. Pač pa je mnenja, da bi vsakoletni koncerti zahtevali od učiteljstva preveč gmotnih žrtev. Nasvetuje, naj bi se samo posamezna učit. društva združila in prirejala koncerte, ne pa vsa spodnještajerska.

Tov. Zacherl in Cvetko predlagata vežbati se v našem društvu in iz lastne moči prirejati koncerte.

V tem smislu se poroča tudi Zvezi.

Predsednik poroča, da se je zaradi notice o goščenju učiteljstva v dr. Plojevih goricah poslal v Slov. Gospodarja popravek, ki pa še do danes ni bil objavljen.

Tov. Cvahte nam poda prav lepo sliko o svojem izletu med brate Čehe. Zanimiva je bila zaraditega, ker nam ni ponavljal, kar smo izvedeli iz listov, ampak povedal, kar je sam doživel, videl in čutil.

Tov. Mavrič poroča o zborovanju „Zaveze“ v Gorici.

Posojilnici v Gornji Radgoni se izreče za prispevek, ki ga je darovala za skioptikon, zahvala.

Tov. Mavrič predlaga, naj bi se postavil pokojnemu tov. Vauda nagrobni kamen. — V odbor za nabiranje prispevkov se volijo tov.: Fran Cvetko, Karel Mavrič in Mara Kocuvan.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo 5. t. m. v Slov. Bistrici; udeležba je bila jako povoljna, zborovanje pa izredno animirano. Predsednik tov. Kokl se v svojem nagovoru spominja žalostnih ljubljanskih dogodkov, ki so nam zatemnili jubilejsko leto; v znak sožalja vstanejo navzoči.

Izmed dopisov omenja sledeče:

1. „Prosveta“ prosi naklonjenosti učiteljstva, katere ji le to ne bo odreklo nikdar 2. Poziv „Samopomoči“ k pristopu. 3. Dopis okr. šolskega sveta, ki naznanja, da sta se zdravnika dr. Murmeyr in dr. Zanger prijavila v svrho predavanj pri zborovanjih učit. društva. 4. Poziv „Zveze“ k sodelovanju pevskih in glasbenih prireditev. 5. Dopis društva „Haftpflichtversicherung“; na predlog tov. Vršiča sklene uč. društvo svoj pristop.

O skupščini „Zaveze“ je poročal kratko pa jedrnato tov. Krotky; naglašal je osobito prirejanje roditeljskih večerov. Prvi letošnji roditeljski sestanek priredi tov. Svetlin v Poljčanah. Tov. Polanec pozivlja učiteljstvo k pristopu „Slov. Šolske Matice“.

Za tem nastopi bivši učitelj žel. uradnik g. Jože Kitek z referatom „Socializem in šola.“ S svojim duhovitim in lepo zasnovanim govorom je provžročil, da so zborovalci z izredno pozornostjo sledili njegovim izvajanjem. Provociral je živahno debato, v katero so posegli tovariši Svetlin, Špan, Tomažič in Vršič. Bilo bi zanimivo ponatisniti njegov referat v celoti, a zaradi ozko odmerjenega prostora naj omenimo samo sledeče. G. Kitek obžaluje in izrečno obsoja dejstvo, da se slovensko učiteljstvo vdinja slepo kot privesek napredni, odnosno klerikalni stranki, dočim se socialistični stranki kot najboljši zaščitnici učiteljstva in šole odteguje.*)

Predsednik Kokl mu izreče v imenu društva zahvalo za izborno predavanje in njegovo naklonjenost do učiteljstva.

Glede izvenšolskega delovanja omenja tov. Krotky, da bo imel odslej vse naročnike „Uč. Tov.“ v evidenci; zaradi prirejanja rod. večerov se naj obračajo tovariši nanj, da ukrene vse potrebno; voditeljem pa naroča, naj delajo v prvi seji krajnega šol. sveta na to, da bodo začeli z okr. šolskim svetom dopisovati le v slovenskem jeziku.

Pri slučajnostih priporočata gdč. Wester in tov. Sabati, naj bi učiteljstvo naročalo svoje potrebščine le pri slovenskih trgovcih.**) Tov. Hribrnik opozarja na nabiranje knjig za ljudske knjižnice. Ko še prečita tov. Vršič aktualen članek v „Päd. Zeitschrift“ — „Kein Geld“ — zaključi predsednik zborovanje s pozivom „Na delo med ljudstvo!“

*) Preskrbite nam ta referat. Uredn.

**) Poskrbite, da take tvrdke inserirajo v našem listu. Svoji k svojim! Uredn.

Goriško.

Zborovanje sežanskega učiteljskega društva v Sežani. Hvala Bogu, vzkliknete gotovo, g. urednik, prebravši ta naslov. Vsaj vendar zopet nekaj iz pozabljenega dela slovenske zemlje. Zadnjič se je eden pobahal, češ, kako imeniten je postal, ker je po poldrugem mesecu srečno javil svetu, da smo bili v Komnu na konferenci. Jaz hočem danes vse drugače povedati.

Brž Vam javljam, kaj smo vse naredili dne 5. t. m. na zborovanju v Sežani.

Prelep dan je bil to. Ponosno je vlekel Helijos svoj voz po nebesnem svodú, na katerem ni bilo opaziti oblačka. Prosim pa oproščenja tiste, ki so jih morda videli, toda vedite, da jih ni povsod videti, tudi če so na nebu. Seveda je to filozofija, da se Bogu usmili, toda pomagati si ne morem. Pero drsa po papirju in nehote opazim te budalosti, načečkano s prav klasično zvitimi nekakimi pseudohieroglifi.

Zborovanje, napovedano na deseto uro, se je začelo nekako ob deseti in pol.

Tov. predsednik A. Berginec je pozdravil vse navzoče s prav izbranimi besedami. Z ogorčenjem nad nezaslišanim barbarizmom tevtonske soldateske se spominja padlih žrtev 20. septembra t. l.

Ta dan bodi mejnik v vsem našem delovanju. Učiteljstvo skrbi, da iztrgaš naš zatiran rod iz krempljev sovraga, ki nas tlači na vseh poljih, to je bila deviza dičnega predsednika. Nato prehaja na delovanje okrajnega društva, ki je precej mrtvo. Sramota, da imamo celo take individue med nami, ki nočejo biti udje naše organizacije. S tem ne menim še-le nastopivših moči, ki jih prime že naš blagajnik za ušesa, če ne odpro svojih še svežih mošnjičkov.

Ravno taka mizerija je z zanimanjem za deželno učiteljsko društvo, ki deluje jako vztrajno in pridno za naše interese. Zanimanja zanje e malo, kakor je malo zanimanja za naše stanovske liste. Zgled nam bodi delavstvo, ki žrtvuje vse za svojo organizacijo. Sramota pa za nas, da nas preprosti delavci prekašajo v tem pogledu. Koliko zaspancev imamo v svoji sredi, dokazuje najbolj majhno število naročnikov na „Zavezina“ glasila.

„Učiteljski Tovariš“ ima le 31 naročnikov med 68 učiteljskimi osebami okraja, „Popotnik“ pa le 21 in še ti niso redni plačevalci naročnine.

Končno pozdravi predsednik še navzočega okraj. kmetij. potovalnega učitelja Laha, ki je počastil naše zborovanje. Upamo, da ni bil zadnjič pri nas. Saj se naše delovanje za povzdigo našega ljudstva ne križa.

Da smo res mrtvi, nam je dokaz udeležba. Pri zborovanju je bilo sicer 9 koleginj in 21 učiteljev, toda manjkali so nekateri, ki bi bili prav lahko prišli. Med zborovanjem je prišel še en učitelj in pa en gost iz tržaške okolice nas je tudi počastil s svojim obiskom.

Društveni tajnik je prečital, kakor vedno zapisnik prejšnjega zborovanja. Seveda se je vzel v znanje.

Vse dozdaj navedeno so pa bolj formalnosti. Jedro zborovanja sta bili predavanji kolegov M. Volkova in A. Hreščaka. Prvi nam je referiral o biološkem principu, drugi pa nam je poročal o izvenšolskem delovanju učiteljstva. Oba referenta sta častno izvršila svoji nalogi.

Prvoimenovani nam je podal razvoj biološkega principa od začetka do zdaj. Na zgledih nam je pokazal razloček med zastarelo morfološko (opisovalno) metodo in to sedaj tako uvaževano, na biološkem principu slonečo učno obliko. Vsak mora izprevideti, da je opisovalni metodi odzvonilo. Saj nam ta podaja le gol skelet, medtem nam podaja obravnava po novem principu življensko sliko, polno vrvenja in delovanja. Ona mori duha, ta ga oživlja. V debati, ki se je vnela nato, je izrekel g. nadzornik željo, da bi se vse učiteljstvo oprijelo novega načina poučevanja, kar prinese v šole novo življenje.

Kolega poročevalec nam je pa obljubil, da nam poda prihodnjič še marsikaj zanimive a iz imenovane panoge poučevanja.

Vrli Hreščak nas je pa kar očaral s svojim nastopom. Takoj v začetku nas je prosil oproščenja, če bo nekoliko trd in odkritosrčen v svojih izvajanjih.

Posebno v začetku je kakor Jupiter Fulgurant planil nad birokrate in gotovo so se sv. Birokraciju v nebesih tresle hlače, ko je poslušal ta vehementni naskok na svojo trdnjavo. Kmalu pa je iz trde realnosti zletel v višave, čeprav nam je obljubil, da ne bo letal na Pegazu v Olimp, boječ se preglobokega padca.

Pred našimi očmi je razgrnil sliko, o kateri se nam ni niti sanjalo. S pikro ironijo nam je pokazal, da obstoji mnogokrat javno delovanje iz samih fraz in hvalisanja.

Navedel nam je število učiteljskih oseb, ki delujejo brezplačno za narod. Dosti je res kričanja, tod dela malo, lenobe pa več kot preveč.

Lep je verz: „Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan“. Žalibog, da je to le na papirju, v praksi

pa se navadno le prerado pozablja izvajati to geslo.

Govornik nam je opisal pomen odsekov za izvenšolsko delovanje v smislu Peskove brošure Dalje nam je očrtal panoge izvenšolskega delovanja. Posebno je priporočal obračati vzgoji šoli odrasle mladine veliko pozornosti. Navadno se podere zgradba 8 letnega šolskega pouka in vzgoje jako kmalu. Vsakovstni faktorji delujejo tu, kakor razdirajoči elementi.

Opozarjal je na list za to mladino, ki ga imamo sedaj, priporočal skrb za javno moralo. Želi pa vsemu delovanju več sreče, kot mrtvorojenim sirotinskim svetom.

Nikakor ne smemo biti ljudstvu pretuji, kakor so navadno koleginje, niti ne smemo poznati preintimnega občevanja z ljudstvom.

Po končanem referatu se je vnela jako živahna debata, v katero so posegli mnogi navzoči. Marsikaj resnega, pa mnogo humorističnega je bilo v tej debati.

Nekateri so posebno pesimistično sodili o tem delovanju, toda Hrešćak se ni dal ugnati.

Izjavil je da, ostane optimist. Če pa nimamo sreče, smo sami krivi, ker ne delamo.

Kot poročevalec bi moral omeniti še, da smo debatirali še o marsičem. Zvedeli smo, da je upravno sodišče zavrnilo rekurz glede petletnin Pogovarjali smo se o političkem položaju v deželi, ki nas kliče na krov.

Seveda smo tudi kosili in šli zadovoljni domov. Ex-sitnež.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je zborovalo 5. novembra t. l. v Gorici. Udeležba bi bila lahko pač mnogobrojnejša. Poleg goriških tovarišev in tovarišic je bilo nekaj tovarišev iz sežanskega okraja in eden iz tolminskega okraja, Ti so dali lep zgled tudi onim našim tovarišem in tovarišicam, ki se ogibljejo naših zborovanj brez opravičenega vzroka. Sramota vsem takim tovarišem in tovarišicam v okraju ki niti danes ne uvidijo pomena naših društev in se posebno radi izogibljejo zborovanj takrat, ko je treba kaj žrtvovati za stanovsko organizacijo. Podobni so parasitom, ki se žive ob žuljih svojih delavnih in požrtvovalnih tovarišev in tovarišic.

Pri otvoritvi zborovanja pozdravi predsednik tovariš Križman vse učiteljstvo ter izreče vsem iskreno zahvalo, ki so pripomogli, da je tako sijajno uspela XX. glavna skupščina naše dične „Zaveze“ v Gorici. Posebno zahvalo pa je izrekel gospodu Franu Finšgerju, c kr. šol. nadzorniku, kot častnemu predsedniku pripravljalnega odbora za trud in njegov krepak nastop. Zato uživa pa tudi simpatije celokupnega učiteljstva. Dalje čestita tov. T. Jugu, vpokojenemu nadučitelju v Solkanu, na odlikovanju, ko ga je visoko ministrstvo za uk imenovalo za šolskega ravnatelja. Ko pozdravi še tovariše iz drugih okrajev in novodošle tovariše, ki so pristopili k našemu društvu, otvori zborovanje.

V prvo izrazi tov. Matija Lavrenčič posebne čestitke tov. Ign. Križmanu, ki je po dolgi in hudi bolezni zopet okreval in se povrnil med učiteljstvo, ki ga je ves čas jako pogrešalo. Res, uvidelo se je ravno za njegove odsotnosti, da je Nace duša našega društva.*)

Nato je nastopil s svojim poročilom tov. Ant. Možina. Referat je bil jako zanimiv, posebno za mlajše učiteljstvo, ki ga vzpodbuja, kako naj deluje izven šole v prid našega naroda. Pokazal nam je, koliko dobrega lahko stori učitelj za svoj narod izven šole. Če bi delovali vsi učitelji tako plodonosno, kakor tov. Možina, gotovo bi imelo ljudstvo še večje zaupanje do učiteljstva in bi ga ne pustilo v pomanjkanju. Zato pa ven iz šole vse učiteljstvo na pot prosvete za narod in dom. Referat je bil res jako poučljiv, zato so ga udeleženci poslušali z največjo pozornostjo. Za izborno predavanje se mu je zahvalil predsednik ter ga prosil, naj se še večkrat oglasi.

Tov. Bajt izrazi željo, naj bi predaval pri vsakem zborovanju kak tovariš, ker le tako doseže društvo prave uspehe. Tudi tov. Al. Urbančič se je strinjal z nasveti tov. Bajta, apelira pa tudi na gospice koleginje, naj bi tudi one vstopile v vrsto predavateljev in naj bi kdaj razpravljale o gospodinjstvu. Sklenilo se je torej, prirejati prvi četrtek vsakega meseca predavanja ali poučne izlete.

Prihodnje zborovanje bo prvi četrtek januarja 1909, in sicer obenem izlet v papirnico v Podgori. Vstop posameznikom v papirnico ni dovoljen, ampak le korporacijam ali društvom pod vodstvom tamošnjega veščaka; zato se je nadejati, da se bo udeležil tega poučnega izleta slehrni učitelj in učiteljica.

Sprejme se tudi z obžalovanjem v znanje, da je upravno sodišče na Dunaju razsodilo, da se odmerjajo petletnine v goriški deželi od dneva učiteljske usposobljenosti. Deželni poslanci so sicer pri sestavi načrta glede izboljšanja plač učiteljstva gotovo imeli voljo, da se bodo štele petletnine od nastopa službe, toda so se slabo izrazili v istem načrtu; zato se naprosi deželno učiteljsko društvo, da sestavi po posvetovanju veščakov novelo, ki bi obsegala tolmačenje postave § 9. iz l. 1906. glede učiteljskih plač v prilog učiteljstva in to novelo naj se izroči deželnemu odboru v nadaljno reševanje. Edino po tej poti dosežemo še mogoče da bi se štele petletnine od nastopa službe.

Tov Medvešček je v ostrih besedah ožigosal, da imajo celo državne sluge po zadnji regulaciji boljše plače nego učitelji! To je pač žalostna slika moderne in ‚napredne‘ Avstrije! Ker ni bilo drugih nasvetov, zaključi predsednik jako zanimivo zborovanje.

*) Tudi mi se radujemo tega! Ured.

Srednješolski vestnik.

** **Gimnazijsko poslopje v Novem mestu** je že tako slabo, da se je bati, da se ta zgradba osemnajstega stoletja vsak hip sesede. Vkljub temu, da je to poslopje tako staro in slabo, so spravili v prvi gimnazijski razred 68 učencev. Skrajni čas je že, da se napravi za prvi gimnazijski razred paralelka in to ne samo iz zdravstvenih, ampak tudi stavbnih ozirov. — Strop fizikaličnega kabineta je podprt, ker se je bati, da se zruši. V takem stanju je poslopje novomeške gimnazije.

** **Za ravnatelja** na gimnaziji v Kočevju je imenovan dr. Fran Riedl, doslej profesor v Ljubljani.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Leto II., štev. 10. Vsebina: 1. Dr. Bogdan Derč: Nekoliko črtic o mleku. — 2. M. Kabaj: Šola in dom. — 3. Domači zdravnik: Dr E. Bretl: Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? — 4. Drobtine. — Najtopleje priporočamo!

Naša bodočnost. Štev. 4. tega izbornega lista za šoli odraslo mladino objavlja to-le vsebino: 1. Andrejev: Da le v duši je krepost. — 2. Cesarica Elizabeta. (Ob desetletnici njene smrti) — 3. Juraj Pangrac: Košček ciganskega življenja. — 4. A. S Prisavski: Resnice — cvetice. — 5 Ferdo Plemič: Časopisje. Zgodovinska črtica. — 6. Andrejev: S pravim očesom . . . — 7. Tlaka. — 8. Andrejev: Zašlo je solnce. — 9. Bloc-Podravski: Matere velikih ljudi. — Andrej Rapè: Zadnji poljub. — 11. Razgled po domu in svetu.

Ilustrovani narodni koledar 1909. Uredil prof. dr. Anton Dolar. Leto XX. Last in založba Zvezne tiskarne v Celju Cena s poštnino vred broš. 1 K 20 h, eleg. vez. 1 K 70 h. — To je pač elegantna knjiga s posebno bogatim zabavnim delom, ki ga krase mnoge ilustracije. Tudi ostali del je sestavljen zanimivo in praktično. Poleg tega je še nizka cena, ki knjigo najtopleje priporoča.

Kulturno delo.

+ **Sokoli — narodni brambovci slovanski.** Kjer prodira sokolska misel, tam se ni bati, da bi napredoval sovražnik. Jedro sokolstva so nauki, ki sta jih oznanovala češka prasokola Fügner in dr. Tyrš. Sam vegetarianec je izključeval dr. Tyrš pijančevanje iz sokolskih društev na korist telesnega in duševnega razvoja. Klical je: Češka mladina, ostavi zakajene pivnice in kavarne, obleci si spokorno obleko sokolsko, krepčaj se v svoj in svojega naroda prospeh, iznebi se grehov, ki kvarijo tvoje zdravje, tvojo svežost in junaštvo. — Važen nauk, ki naj ga uvažuje in izpolnuje tudi slovenska mladina!

+ **„Narodna stranka“ na Štajerskem** je imela dne 8. t. m. v Celju svoj glavni zbor. Na zboru se je sklenilo, da bo odslej ljudsko izobraževalno delo glavna naloga stranke. Poročilo pravi: „Mi se moremo opirati samo na izobražene in misleče ljudi, zato je za nas ljudsko izobraževalno delo življenskega pomena. Ne rabimo fanatikov, temveč le samozavestnih, mislečih mož. Stranka je priredila minolo leto krasno uspel poučni tečaj in ga bo še, ako bodo dana sredstva. V odlični meri je sodelovala pri ustanovitvi Zveze narodnih društev.“ — Nadalje čitamo v poročilu: Neštetokrat je morala minolo leto stranka zavračati napade na šole in učiteljstvo, ki so v svoji sirovosti in hudobni obtekljivosti jasno kazali vse nazadnjaštvo in protikulturnost klerikalizma. Nismo jih šteli v rovaš ljudstvu, temveč le maloštevilnemu sloju onih, ki bi brez šol in učiteljstva nikoli ne dosegli svojega ugleda. Stranka je zagovarjala stališče, da se naj ljudske šole v smislu naših kmetiških potreb preustrojijo, v ostalem pa je ostala trdno na stališču, da bodi ljudska šola neodvisna in da ostani v tem oziru veljaven dosedanji šolski zakon, s katerim je ljudstvo popolnoma zadovoljno. Hujskanje proti njemu je le umetno in namenoma med narod zanešeno. Pač pa bo stranka stremila za tem, da se ljudska šola podržavi.“ — V vodstvo stranke so bili izvoljeni štajerski tovariši Ernst Slanc, Armin Grdišnik in Ludovik Černej.

Politiški pregled.

* **Baron Beck** je odstopil, cesar je sprejel demisijo celega kabineta in poveri baronu Bienerthu sestavo novega ministrstva. Becka so vrgli krščanski socialci; bil jim je še premalo na službo, čeprav si je pošteno prizadeval jim vsako željo izpolniti, še preden so jo izrazili V seji krščanske socialne stranke, ki je dala baronu Becku povod za demisijo, sta bila navzoča dva kršč. socialna ministra, člana Beckovega kabineta in ker nista mogla preprečiti, da bi se ne sprejela ona resolucija, ki je Becka tako živo zadela, se je takoj nato odločil podati ostavko.

* **Socialni demokrati** postavijo za prihodnje deželnozborske volitve na Kranjskem v vseh okrajih svoje kandidate.

* **Iz štajerskega deželnega zbora.** Kombinirani finančni in naučni odsek je predložil v seji poročilo glede ustanovitve novih šol. Prošnje so se vložile za usanovitov še ene dekliške meščanske šole v Mariboru in v Gradcu, deške in dekliške v Fürstenfeldu, Rottenmannu, Donavicu, Mürzzuschlagu, Gradcu, deške v Ljubnem, Eggenburgu itd. Glede vseh teh prošenj je podal deželni šolski svet svoje mnenje, večinoma pritrjevalno, le glede prošenj za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom v Žalcu, Št. Jurju in Trbovlju ni mogel deželni šolski svet ničesar pozvedovati in ničesar poročati. Zistem! Potem so nemški nacionalci predlagali zahvalo ministru dr. pl. Derschatti za njegovo skrb za štajerske železnice. Socialna demokrata sta razvnela daljšo debato proti Derschatti, kar je nemške nacionalce strašno jezilo. Pri glasovanju so Slovenci in socialno demokrata zapustili dvorano. — Pri razpravi glede pokritja primanjkljaja v deželnem proračunu — primankljaj znaša 13,793 851 K — je posl. grof Stürgkh predlagal resolucijo, s katero se deželnemu odboru naroča, proučevati in pozvedovati, kako bi bilo mogoče obdačiti sirovinsko produkcijo železne rude, magnezita, cementa in mineralne vode. Razvnela se je dolga debata. Daljši govor je imel tudi poslanec dr. Ploj, ki je razpravljal v prvi vrsti o saniranju deželnih financ po državi. Končno je govornik predlagal, naj se deželnemu odboru naroči, naj deluje pri vladi na to, da se čimprej odpomore finančni stiski dežel, in sicer ne samo z napovedano akcijo tako, da se prepusti nekaj povišanih državnih dohodkov deželam, temveč se mora vprašanje o saniranju deželnih financ sploh temeljito rešiti, namreč tudi politiška stran tega vprašanja.

* **Koroški deželni zbor** je zvišal „Südmarki“ in „Schulvereinu“ podporo od 200 K na 500 K. Za pokončavanje rjavega hrošča je dovolil 20.000 K Na Spodnjem Koroškem ustanove kmetijsko šolo. V proslavo cesarjevega jubileja je daroval 850.000 K, in sicer 630.000 K za deželne dobrodelne zavode, 170.000 za nakup nekega posestva, kjer se ustanovi kmetijska šola, in 50.000 K za otroško skrb.

* **Avstro-italijanska liga.** Na Dunaju se je ustanovil odbor, ki si je stavil nalogo, da ustanovi avstro-italijansko ligo, ki bo skrbela za izboljšanje razmer med Avstro Ogrsko in Italijo. Na prvem shodu tega društva se bo razpravljalo o italijanskem vseučiliškem vprašanju.

* **Zoper pijančevanje.** Vladna predloga obsega določbe zoper pijančevanje, ki škoduje zdravju, javni morali in splošni blagnji prebivalstva. Že leta 1902. je tedanja Körberjeva vlada predložila zbornici tak načrt zakona, ki ga je predelal obrtni odsek in ga predložil zbornici. Načrt obsega tri poglavja: „Obrtne, zasebno-pravne in kazenske določbe“. Namen zakona je, da se omeji v prvi vrsti škodljivo žganjepitje in nadrobna razprodaja žganja v zaprtih posodah.

* **Na Balkanu.** Srbski prestolonaslednik je imel, ko se je vrnil v Belgrad, bojevit govor, ki pa najbrže ni bil na mestu. — Deputacijo bosanskih mohamedancev je sprejel cesar 9. t. m. — Srbski minister za vnanje stvari je dospel v Rim, kjer je imel razgovor s Tittonijem, — Govore o konfliktih na bosensko-srbski meji, da je avstrijsko vojaštvo zabranilo neki srbski četi vhod v Bosno. — Baje so hoteli avstrijski vojaki vdreti v Črnogoro, ali Črnogorci so jim to zabranili. Vojak Podibynski X. pešpolka je bil baje ustreljen od nekega Srba. — Turčija nadaljuje z mobilizacijo. V Rumuniji se ponavljajo demonstracije proti Avstriji. — Vojaščnico v Konici v Bosni so pognali v zrak baje bosenski begunci, ki so se poskrili potem po gorah. 170 vojakov je mrtvih.

* **Črnogorski mohamedani za vojno.** Dosedaj so bili v Črnigori živeči mohamedani izključeni iz črnogorske narodne vojske. Te dni so prišli na Cetinje voditelji črnogorskih mohamedanov ter so zahtevali od vlade orožje za vse mohamedanske može in mladeniče, ker hočejo za slučaj vojske tvoriti svojo brigado. Preden so mohamedani s črnogorskimi zastavami na čelu odrinili s Cetinja, so priredili pred knežjo palačo ovacije ter popevali na mestu črnogorske bojne pesmi.

* **Predsednik Roosevelt — časnikar.** Potrjuje se vest, da postane predsednik Roosevelt po vrnitvi iz Afrike soizdajalec in sotrudnik lista „Quotlook“, za kar bo dobival letnih 30.000 dolarjev. Kot predsednik ne dobi penzije. Za njegovega naslednika je izvoljen W. H. Taft.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tov. Kmet Andrej iz Cerkelj. **2 K**; tov Jug Matej iz Blok, **2 K**; tov. Anton Urbančič iz Boljunca, **10 K**; tov. Tilka in Štefka Lecker, iz Slivnice pri Celju, **4 K**, ker se radi slabega vremena nista mogli udeležiti odkritja spominske plošče † Strmšku; tov. Miloš Roš iz Hrastnika, **2 K**; skupaj **20 K**; zadnjič izkazanih 3848·92 K; doslej darovanih **3868 92 K.** Bog plati!

Vestnik.

Slovenski učitelj preziran. V „Laibacherici“ je bilo čitati pretečeni teden sledečo notico: „Seine Majestät der Kaiser hat für das vom k. k. Uebungsschullehrer Jul Welser in Salzburg komponierte Kaiser-Jubiläumslied dem Autor den Allerhöchsten Dank ausdrücken lassen und die Aufnahme des Liedes in die Kaiserliche Fideikommiss-Bibliothek befohlen“. — V slovenskih listih je bilo že neštetokrat priobčeno: Slovenski skladatelj Emil Adamič je zložil spevoigro (ne kratko pesem): „Slava cesarju Francu Jožefu I.!“ — Spevoigra se je uprizorila že v več krajih, v Kamniku celo dvakrat zaporedoma z najboljšim uspehom. Spevoigri so prisostvovali visoki dostojanstveniki, ki bi lahko vedeli, da tudi slovensko delo zasluži priznanje. Pa kaj hočemo! Emil Adamič je pač slovenski učitelj, in gotovi krogi nečejo opozoriti na najvišjem mestu, da smo tudi Slovenci ne samo za eno pesem, temveč za celo spevoigro patriotični. Vsakega drugega komentarja se vzdržujemo v današnjih, za slovenske liste nevarnih časih. Emila Adamiča pa zagotavljamo, da ga mi čislamo, in to mu naj bo tudi v zadoščenje in v priznanje!

Učitelj je! O g. dr. Lampetu, članu deželnega šolskega sveta, se pripoveduje da se je izrazil o g. Jerneju Ravnikarju, ki je deželnozborski kandidat klerikalne stranke, nekako tako-le: „Ravnikar bi ne bil napačen, a ima veliko napako, namreč: „učitelj je“.

Za učiteljski konvikt je daroval g. Matko Malovič, mizar v Rudolfovem, **2 K.** Bog plati!

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta bo založilo poleg mladinskih spisov „Mišjakovega Julčka“ tudi mladinske spise tovariša Andreja Rapeta. Z izdajanjem bo začelo društvo o Božiču, na kar že sedaj opozarjamo šolska vodstva.

Tovariši, sezite po Adamičevi spevoigri in nje besedilu za učence!

Šolska vodstva opozarjamo znova na „Jubilejske karte“ s prošnjo, da naj se podvizajo z naročilom, če jih hočejo pravočasno, t. j. do 2. decembra dobiti, ker jih „Učit. tiskarna“ nima v zalogi, ampak jih naroča z Dunaja.

Osebne vesti na Kranjskem. Učit. kandidatinja Pavla Hočevarjeva je pripuščena kot volonterka na šoli v Velikih Laščah. Prostovoljno je izstopila iz šolske službe učiteljica Ida Gherbaz v Zagorju in pride na njeno mesto absolvirana učiteljska kandidatinja Ivana Jagrova kot provizorična učiteljica. Izprašana učit. kandidatinja Valerija Reitz bo poučevala zastonj na šoli v Spodnji Šiški. Dosedanja suplentinja v Šmartnem pri Kranju, Ana Fajdiga je imenovana za provizorično učiteljico v Tržiču. Za suplentko v Dobrničah je imenovana Marija Hiršmanova. Dopust je dobila učiteljica Jerica Zemljanova na Igu in pride na njeno mesto izprašana učiteljska kandidatinja Antonija Adamičeva kot suplentinja. Dalje je dobil dopust učitelj Franc Kuhar v Domžalah in pride na njegovo mesto dosedanja suplentinja v Brezovici Ernestina Blaznikova kot suplentinja.

O nalezljivih otroških boleznih je predaval mestni zdravnik g. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški v soboto pri roditeljskem večeru na I. mestni deški šoli. Predavanje je bilo vseskozi zelo poučno in poljudno ter so mu mnogobrojni poslušalci sledili z velikim zanimanjem. O vsebini predavanja ne bomo poročali, ker bo objavljeno v celoti v „Domačem ognjišču“. Gospod doktor je pojasnjeval predavanje na plakatu „Nalezljive otroške bolezni v slikah in besedi“, ki ga staršem prav toplo priporočamo. Naroči se ta plakat lahko v vsaki knjigotržnici in stane samo 4 krone. Po končanem predavanju, ki je trajalo skoraj eno uro, so izkazali vsi prisotni gospodu predavatelju z burnim ploskanjem zasluženo zahvalo, g. vodja Dimnik se mu pa je še posebej zahvalil v imenu vseh prisotnih na njegovem trudaljubivem delu za zdravje človeštva, med poslušalce je pa razdelil spis: „Staršem šolske mladine“, ki daje staršem navodila, kako jim je postopati pri vzgoji otrok.

Praznik žalovanja bo odslej vsako leto dne 20. septembra, ki je smrtni dan ljubljanskih žrtev.

Šolo v Št. Rupertu na Dolenjskem razširijo v petrazrednico.

V odbor obrtnonadaljevalnih šol na Kranjskem je imenoval deželni odbor kot zastopnike: Kočevje: Peter Petsche, trgovec v Kočevju; Ribnica: Alojzij Klavs, posestnik v Gorenji vasi; Novo mesto: Ivan Krajc, zasebnik v Kandiji; Št Vid pri Ljubljani: Ivan Bergant, mizarski mojster v Dravljah; Postojna: Matija Milavec, posestnik in črevljarski mojster; Radovljica: Janez Vurnik, posestnik in podobar; Bled: Leopold Stuchly, c. in kr. major v p.; Kranj: Ferdinand Hlebš trgovec in posestnik; Škofja Loka: Jože Hafner, posestnik in lesni trgovec: Tržič: Franc Ahačič, tvornničar v Tržiču.

Nadaljevalni risarski tečaj bo tudi v glavnih počitnicah 1909 na pripravnici v Ljubljani. Tečaj bo za učitelje ljudskih in meščanskih šol.

Slovensko učiteljišče se premesti gotovo z drugim šolskim letom iz Kopra v Gorico; za to je dal ministrski predsednik baron Beck formalno zagotovilo, ko se mu je dokazalo, da ni drugega sposobnega kraja v slovenskem delu dežele, kjer bi se dobivala stanovanja za učitelje in dijake. Tudi Lahi so se že sprijaznili s to premestitvijo, in goriški municipij se je nasproti vladi izjavil, da ne bo več nasprotoval, ker s to se ne ustanovi nov zavod, marveč se le izpopolni že v mestu obstoječe slovensko žensko učiteljišče in italianstvo Gorice z izpopolnjenjem ne bo nič trpelo. Furlanski poslanci sedaj delajo na vse kriplje, da se premesti laški oddelek koprskega učiteljišča v Gradiško.

4000 odlikovanj ob cesarjevem jubileju. Deželne vlade so že predložile svoje predloge o odlikovancih 2. decembra. Sedaj se o predlogih posvetujejo v ministrstvu. Odlikovancev bo nad 4000, od teh bo odpadla tretjina na državne uradnike. Obenem bodo milostnim potom zvišane pokojnine raznim civilnim in vojaškim penzionistom.

Čipkarsko šolo ustanove v Cerknem na Goriškem.

Predlog za ustanovitev triradredne deške meščanske šole v Žalcu s slovenskim učnim jezikom in z nemščino kot obveznim predmetom je stavil v deželnem zboru štajerskem posl. dr. Hrašovec.

Zahvala. Podpisano šolsko vodstvo se znanemu dobrotniku gospodu Antonu Mavsarju, posestniku v Praprečah, za znesek 220 K, ki ga je daroval za nabavo nove jubilejske zastave ljudski šoli v Št. Rupertu, najtopleje zahvaljuje. Naj bo prepričan, da se ga bo šentrupertska šolska mladina zaradi tega velikodušnega daru še dolgo, dolgo hvaležno spominjala. — Toplo zahvalo se izreka gosp. katehetu J. Strajharju za njegov lep in primeren govor o priliki blagoslovljenja te zastave, vsem šolskim dobrotnikom, ki so darovali večje in manjše zneske za pogoščenje šolskih otrok, in vsem prijateljem šolske mladine, ki so s sodelovanjem ali na drug način pripomogli, da se je šolska slavnost dne 3. oktobra t. l. tako krasno obnesla. — Bog živi vse prijatelje šole in njihove naslednike! Šolsko vodstvo v Št. Rupertu, dne 31. oktobra 1908. A. Lunaček, šol. vodja.

Razgled po šolskem svetu.

— **Gospodinjstvo v ljudski šoli.** Trgovsko ministrstvo namerava v kratkem izdati posebne predpise, ki se bodo nanašali na izobrazbo učiteljic v gospodinjstvu. Seveda ni to ministrstvo v Avstriji, temveč v Nemčiji. —a.

— **Berlinski mestni zastop** je dovolil za l. 1907. sledeče vsote za šolske namene: Za pouk v plavanju 8000 mark, za nadzorovanje pri otroških igrah 7000 mark. — 27.000 mark pa je dovolil onim učiteljem kot nagrado, ki hočejo prostovoljno nadzorovati otroke v prostih popoldnevih pri raznih skupnih igrah. In pri nas?! —e—

— **Gledališke predstave za učence.** V Danzigu obstoja „Društvo za prirejanje gledaliških predstav za šolsko mladino.“ —a.

— **Avstrijske meščanske šole.** V Avstriji je sedaj 1032 meščanskih šol in 19.429 ljudskih šol. L. 1870—71. je bilo na Češkem 21 meščanskih šol, danes jih je 524, na Dolenjem Avstrijskem 17, sedaj 173, na Moravskem 4, sedaj 170, na Gorenjem Avstrijskem 4, danes 14. Najbolj se je razvila meščanska šola v desetletju 1890—1901, ko jih je priraslo skoraj 100%; l. 1889. jih je bilo 442, l. 1900 pa že 822.

Učiteljstvo proti šolskim veselicam. Učiteljsko društvo v Draždanih je sprejelo na svojem občnem zboru to-le resolucijo: Učiteljstvo ne more nikakor priporočati šolskih veselic, in sicer iz sledečih vzrokov: 1. Moderne šolske veselice niso več strogo šolske veselice, temveč ljudske. 2. Šolarske veselice so predrage za dotične šole, oziroma starše v primeri s korisijo teh veselic. 3. Čas, ki se porabi za pripravo teh veselic, bi se lahko veliko koristnej porabil za pouk. 4. Ob času priprav za take veselice so otroci skoro nedostopni za pravi pouk, zakaj njih pozornost je takorekoč osredotočena le na to veselico. 5. S prirejanjem takih veselic se zbuja le napuh in zavist. —v—

— **Potovalne šole.** Le Bulletin de l' Asseciation de la Presse de d' Enseignement prijavlja podrobnosti o posebni navadi nekaterih švicarskih vasi. Tuintam se prebivalci gorskih vasi spomladi selijo v doline, da si tamkaj poiščejo dela, jeseni pa se zopet vrnejo v gore. Tako sta n. pr. občini Chandohi in Saint Luc poleti popolnoma prazni in vsi prebivalci se nahajajo tudi s svojo šolo v občini Murraz. Torej potovalna šola v pravem pomenu besede,

— **Proti poljskim šolam na Ruskem.** Vrhovni guverner v Varšavi je dal več poljskih šol v mestu zatvoriti ter je zagrozil, da zapro sploh vse poljske šole, ako bodo Poljaki nadaljevali bojkot proti ruskim državnim šolam.

— **4 milijone za šole.** V Stokholmu je umrl trgovec Sunedahale, ki je zapustil v oporoki za ljudsko šolstvo 4 milijone kron. Naučni minister je denar prejel ter takoj začel snovati potrebne šole.

— **Štrajk na vseučilišču.** Štrajkati so začeli slušatelji medicine na levovskem vseučilišču zaradi nezadostnih prostorov.

— **Denarno stanje srbskega „Učiteljskega udruženja“** v preteklem letu: Dohodki 17.235·56 dinarjev, stroškov 12 304 05 dinarjev, čistega dohodka je bilo 3.931·51 dinarov. Imovine ima „Učiteljsko udruženje“ skupno 144.876·08 dinarov. —a.

— **Število članov** „Učiteljska udruženja“ v kraljevini Srbiji je bilo v pretečenem upravnem letu sledeče: Častnih 11, dobrotnikov 35, ustanovnikov izven učiteljstva 289, ustanovnikov učiteljev 403, pravih društvenikov 553. Skupno 1291. —a.

— **Proti nemščini v Galiciji.** V Levovu je bil velik shod, ki je sklenil zahtevati od deželnega zbora, da se nemščina ne bo več učila v galiških ljudskih šolah ter se tudi pri sprejemnih izpitih za gimnazije ne bo več zahtevalo nemščine.

— **Madjarske šole.** Devet novih šol se je odprlo na Hrvaškem za vlade barona Raucha tekom treh mesecev. Madjari postopajo tako predrzno, da pričenjajo že zahtevati, naj se zapirajo hrvaške šole. To se je zgodilo v Krištelovcu, kjer so Madjari naredili na vlado prošnjo, naj zapre hrvaško šolo.

— **Docent na vseučilišču v Washingtonu** je postal bivši duhovnik djakovske škofije dr. Artur Hübsch, ki je prestopil k protestantizmu.

Z gospodarskega polja.

= **Pristna pa zdravilna domača salata** je beli zeljnati štor, ki se skuha v slani vodi kot karfiola. Ohlajen, zrezan na tanke zrezke, polit z oljem in vinskim octom je aromatična salata, dobra k vsaki pečenki.

= **Praktične sobne in hodniške preproge** ob času umitih lesenih ali šamotnih tal so stari časopisi in veliki papirji od blaga. Te kose pogrnemo po izmitih tleh 2 uri potem in pustimo to varstveno sredstvo proti prehitri zamazanosti po 2—3 dni na tleh osobito tam, kjer se dosti hodi.

= **Praktičen livec** pa ceno je oni, ki ga narediš iz risarskega papirja sam. Velikost ad libitum. Utrdiš ga s tremi šivi navadne niti. Po njem se toči lahko črnilo, olje, vino in druge take redke tekočine, ki pridejo tebi v roke. Vsaka tekočina dobi svoj čist papirnat livec. Po uporabi se ga dene na suh kraj, da se stoječ posuši. Pred rabo se tak livec vtakne v svežo vodo, da se papir bolj sprime.

= **Mlada sveža repa** se skuhana z zelenimi listi da pripraviti kot slastna lahko prebavljiva prikuha, če jo pripravi kuharica tako kakor vrhovne mlade kolerabice.

= **Gosta voda,** v kateri so bile izprane šolske gobe in cunje od krede, dajo dobro zalivalno gnojilo za vse cvetice, ki jih gojimo po oknih.

= **Novo obuvalo,** črevlji, škornji itd., nam ostanejo več let mehki in celi, ako jih vsakih 10 dni z rumeno mažo (kupljeno mastjo) konserviramo. Nobena konserva za naše črevlje ne sme biti slana. Cestno blato je najhujši škodljivec finemu usnju.

= **Da nam sadno drevje** dobro raste in rodi, je treba cele kosti okrog dreves po 2 dm globoko potakniti, zabiti in s prstjo pokriti.

= **Da očiščiš marmorne plošče,** vzemi živo apno, zlivaj nanj toliko milnice, dokler nastane nekaka smetani podobna stvar. Z njo namaži marmorno ploščo in pusti namazano 24 ur, potem odrgni s suho debelo cunjo in omij ploščo z milnico. Plošča bo nato taka, kakor bi bila nova.

Listnica uredništva.

G. A. na G.: Naše mnenje je, da moramo o Božiču sklicati v Ljubljano velik javen učiteljski shod. Mera trpljenja in preganjanja je polna. To je treba povedati v pričo množice ljudstva! Pa ne samo v Ljubljani, ampak po vsi deželi! Na račun miru in sprave ne bodo davili učiteljstva! — A. P.: Za danes prepozno. Prihodnjič. — J. K. P. g.: Brez izvršene disciplinarne preiskave ne more nihče biti ne službenim ne kazenskim potom prestavljen kam drugam.

Listnica upravništva.

Tovariši! Novo leto se bliža. — Sicer je še malo zgodaj, da Vam želi prav veselo srečno in bogato — ali nič ne de, ima svoj namen

Upravnik.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2703. **Kranjsko.** 184 1—1

V krškem okraju se razpisuje s tem učiteljska služba na enorazrednici v Dobovcu, učiteljska služba na štirirazrednici v Kostanjevici, dve učiteljski službi na trirazrednici v Veliki Dolini v stalno in učiteljsko službo na enorazrednici v Bransko-Kalu v stalno oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 3. decembra 1908.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem,
dne 3. novembra 1908.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Dne 10. julija t. l. je umrl član Josip Lohmer. Vdovi se je izplačalo 1440 kron. Po § 3. društvenih pravil je treba članom plačati po 2 K tekom enega meseca od danes, t. l. do srede meseca decembra. — Obenem se naznanja, da se sedaj napravljajo nove blagajniške knjige in da dobe vsi člani, ki imajo še kakšne zastanke, obvestijo o svojem blagajniškem stanju, medtem ko prej niso prejemali takih obvestil. Društveno vodstvo prosi, da se večinoma majhni zneski kmalu vpošljejo.

Gaishorn, 5. novembra 1908.

Odbor.

Slavnemu učiteljstvu se priporoča stara in znana gostilna pri

„Zlati ribi“.

Izborna kuhinja in klet. — Vsak petek raki in sveže morske ribe.

Za obilni obisk se priporoča

38 12—10 **M. Rozman.**

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.

Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, monogrami itd. itd. 52 41

50

Ceniki gratis in franko.

Za šolske slavnosti

ob cesarjevi 60letnici

priporoča podpisanec:

1. **Slavnostni red** za proslavo cesarjeve 60-letnice v ljudski šoli. Cena 1 K, h,
2. jub. knjižico **„Iz življenja našega cesarja“.** Cena izv. 24 h, 50 izv. 9 K, 100 izv. 16 K,
3. **podobo Njega Veličanstva** presvetlega cesarja ob 60 letnici s primernim besedilom. Cena 1 kom. 6 h, 100 kom. 5 K,
4. **spevoigro „Slava domovini!“** Cena partituri 3 K 20 h, besedilu pesmi 12 h, deklamacijam 16 h.

Anton Kosi,

178 6—4 **Središče, (Štajersko).**

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno

knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upeljal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič

knjigovez 184 12—1

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

Učiteljska tiskarna

priporoča sl. šolskim vodstvom in š. svetom za cesarjev 60 letni jubilej krasne

jubilejske karte

na karton z vzbočenim emblemom (naš cesar l. 1848. in 1908.) in primernim besedilom.

Posamezni komadi: manjši po 10 h, večji po 20 h. Pri naročilu nad 100 komadov 10% popusta. 112 12—12

Za šolsko mladino najprimernejše in najcenejše darilo in spomin na letošnji jubilej.

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip štev. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinejših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštnino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 83 26—17

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti štev. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 157 52—11

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezenine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

175 52—4 **Kolodvorske ulice št. 8.**

1848

1908

Izšla je in se **dobiva v Učiteljski tiskarni** spevoigra 133—0

Slava cesarju Francu Jožefu I.

Za šolske slavnosti priredil in Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta poklonil **Emil Adamič,** učitelj v Kamniku. Cena 52 strani obsegajoči partituri je 5 K. Po pošti 20 vin. več. **Besedilo za učence** je izšlo v posebni knjižici po 10 vin. knjižica.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi njiju priznano najboljši, črni, medli 19 52—46

lak za šolske table.

Za krasno knjigo

Gregorčičeve POEZIJE

katero je ravnokar izdala Mohorjeva družba, sem priredil

elegantne platnice

za nizko ceno 60 vin., s pošto 70 vin.

Priporočam se za vsakovrstna knjigoveška in galanterijska dela.

IV. BONAČ, Ljubljana.

Velika zaloga šolskih in pisarniških potrebščin. 174 6—4

Kolega!

Svetujem Vam, da kupite svoji soprogi, s čimer ji napravite veselje.

Hočete?

Naročite ji krasno in praktično sukno za krilo. Čujte, kaj piše gca. učiteljica Frič-ova iz Slatenic: „Jaz sem popolnoma zadovoljna; v dokaz služi to, da sem izmed osem kosov, ki ste mi jih poslali na izber, izbrala sedem.“

A glejte, kako so cenene:

1 kos	sukna za celo	strapasno krilo	K 1·90
1 „	„ „ „	kuhinjsko „	„ 2·—
1 „	„ „ „	vrnje „	„ 2·40
1 „	„ „ „	„ lepše „	„ 3·—
1 „	„ „ „	prav lepo „	„ 3·40

Naročite takoj po povzetju od tvrdke

Adolf Buchta v Kamenci, p. Sádek v Poličky, Češko. 113 26—14

JAN BAŠTA

v Schönbachu pri Hebu (Češko),

sloveča tvrdka za dobavo godal, svetovnoznana zaradi svoje vsestransko priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekosljive koncertne in orkestralne gosle, viole, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno doneče in prijetnih tonov z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trpežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatuljo (9, 10, 12, 15 gld.). Ceniki gratis in franko.

Najugodnejša prilika za nakup. Vsaki instrument se pred odpošiljanjem strokovnjaško preizkusi.

Stare gosli in čela se zamenjuje za nove. Prva prodaja gramofonov in najpopolnejših ploč.

Velecenjeni gospod!

Poslane gosli so me po svoji ukusni obliki in vsled prijetnega glasu popolnoma zadovoljile! Mislim, da je dolžnost vsakega zavednega Čeha, da naroča svoje potrebščine pri Vaši cenj. firmi, ki ne more ž njo tekmovati nobena inozemska tvrdka. Želim Vam mnogo uspeha in ostajam prijateljsko vdani

Fr. V. Mohapl, ravnatelj.

L. 29./XII. 1906.

Ne kupujte pod roko od prekupcev, obrnite se najprej in naravnost na našo tvrdko!

P. T. Jan Bašta, Schönbach! 89 18—17

Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje odplačilo z zagotovilom, da ste me popolnoma zadovoljili.

Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj.

Na tisoče pohvalnih pisem svedoči gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.

Zalogo šolskih zvezkov

za Štajersko

(od dež. šol. sveta potrjeni z dne 3. oktobra 1899) **za Kranjsko** po F. Levčevim lepopisju iz najboljšega papirja, enakomernimi čistimi črtami, pivnikom in poljubnim ovitkom priporoča 53 26—23

A. Umek v Brežicah in Krškem.

Uzorce na zahtevanje zastonj in franko.

Cenovnik zastonj in poštnine prosto.

Največja in najbogatejša tvorniška zaloga

priznano pravih švicarskih

Union-ur

31 52—46

katerih tvornic delničar sem in edini zastopnik za vso Kranjsko, ter zastopnik **ur Schaffhausen, Klassig in Glashütte.**

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in dragocenih kamnov, kakor blaga od srebra in kinasrebra

Fr. Čuden

urar in trgovec

v Ljubljani

Prešernove ulice

nasproti frančiškanskemu samostanu.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev

Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5

blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene **pianine, klavirje** in **harmonije** tudi **samoigralne**

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 28 52—41

Največja tvornica na jugu Avstrije

Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez povzetja.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. *O. Bernatović.*

30 24—18

JULIJA ŠTOR

v Ljubljani, Prešernove ulice štev. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, dalje čevljev za lawn-tennis in pristnih goisserskih gorskih čevljev. 162 12—3

Elegantna in skrbna izvršitev po vseh cenah.

Najpriležnejši čevlji sedanjosti!

Slovenci, kupujte užigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda! 122 31 24

Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in **harmonije amerikan. sistema** prodaja in izposoja

Alfonz Breznik, učitelj „Glasb. Matice“

136 **Ljubljana, Gradišče 11.** 52 18

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča **kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni** in **barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo** itd. — **Največja zaloga vseh tiskovin** za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — **Strune** za gosli. — **Štambilje,** vignete. — **Zavitke za urade** v vseh velikostih. — **Ceniki** brezplačno na razpolago. — **Dobro blago in točna postrežba.** 176 52—4

Naš denarni zavod.

(24) 12—11

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak **četrtek** od 11.—12. ure dopoldne in vsako **soboto** od 5.—½7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem **hranilnih vlog** po 5%, oddaja **posojil na osebni kredit** po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober **porok in plačnik),** zastava premičnin, zemljišč invknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštnih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v	12	mesečnih	rokih,	in	sicer	11	rokov	à	9 K	— h,	12.	rok	4 K	73 h
B	„	18	„	„	„	„	17	„	„	6 „	— „	18.	„	3 „	56 „
C	„	24	„	„	„	„	23	„	„	4 „	50 „	24.	„	4 „	— „
D	„	38	„	„	„	„	37	„	„	3 „	— „	38.	„	— „	66 „
E	„	46	„	„	„	„	45	„	„	2 „	50 „	46.	„	1 „	81 „
F	„	60	„	„	„	„	59	„	„	2 „	— „	60.	„	— „	70 „
G	„	70	„	„	„	„	69	„	„	1 „	75 „	70.	„	1 „	42 „
H	„	85	„	„	„	„	84	„	„	1 „	50 „	85.	„	1 „	26 „

Zadružni lokal je v Ljubljani, Gradišče št. 4., I. nadstr.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši Prešernove ulice štev. 3

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža.

Stanje hranilnih vlog: nad 24 milijonov kron.

Rezervni zaklad: nad 860.000 kron.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 0. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev. 145 12—3

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani